

نگاهی بر صنعت بیمه جهان در سال ۲۰۱۱

قسمت اول

مترجم: سهیلا مهدی‌زاده

- کارشناس مدیریت بازرگانی، دانشگاه تهران

خلاصه اجرایی

در نیمه دوم سال به تدریج ضعیف شد. تقاضای پوشش بیمه‌ای کم شده و سیاست‌های پولی که نرخ بهره را پایین نگه می‌دارند، تداوم یافت. چشم‌انداز اقتصادی پیش رو برای بیمه‌گران چالش برانگیز به نظر می‌رسد. هرچند رشد تقریباً چشمگیر بازارهای نوظهور ادامه داشته و رشد تقریباً متوسطی در آمریکا پیش‌بینی می‌شود، اما به نظر نمی‌رسد اروپای غربی تا نیمه دوم سال ۲۰۱۲ از رکود خارج شود. حق بیمه‌های جهانی بیمه زندگی ۲/۷٪ کاهش یافتند. این میزان برای بازارهای توسعه یافته ۲/۳٪ بود و بیشترین کاهش در اروپای غربی مشاهده شد (۹/۸٪-). در این ضمن، بازار آمریکا به رشد متوسط ۲/۹ درصدی خود ادامه داد. ژاپن و کشورهای تازه صنعتی شده آسیا حدود ۴/۴٪ رشد داشتند که بالاتر از میانگین ده سال اخیرشان بود. در بازارهای نوظهور، در اغلب موارد رشد حق بیمه چشمگیر بود، اما به دلیل کاهش شدید حق بیمه چین و هند به دلیل تغییرات مقرراتی که منجر به محدود شدن استفاده از برخی شبکه‌های توزیع بود، مجموع رشد این

صنعت بیمه در سال ۲۰۱۱ فضای اقتصادی سختی روبرو بود. اگرچه حق بیمه زندگی در جهان تنزل پیدا کرد، اما حق بیمه‌های غیرزندگی در برخی بازارها افزایش یافتند. در مجموع، حق بیمه‌های مستقیم به ۰/۸٪ شرایط واقعی کاهش یافت. هرچند حق بیمه‌های مستقیم به رکورد ۴۵۹۷ میلیارد دلار آمریکا رسید، اما با توجه به کاهش ارزش دلار آمریکا در برابر دیگر ارزهای اصلی، این رقم، رشد ۶ درصدی را نسبت به سال ۲۰۱۰ نشان می‌دهد. تجربیات قبلی نشان داده‌اند که نرخ‌های پایین بهره و حوادث فاجعه آمیز طبیعی که خسارت‌های سنگین در پی داشته‌اند، بر دستاوردهای یک بیمه‌گر هرچند به این دلیل که نرخ‌های در حال سقوط بهره، باعث افزایش ارزش دارایی‌های یک بیمه‌گر می‌شوند، تاکنون صنعت بیمه قادر به حفظ توان سرمایه‌ای خویش بوده است. رشد واقعی اقتصاد جهانی در سال ۲۰۱۱ تا ۳٪ کندتر شده است. اقتصاد جهانی، پس از یک آغاز قدرتمند،

نمودار ۱. نرخ‌های رشد واقعی حق بیمه در سال ۲۰۱۱

طبق آمار، سال ۲۰۱۱ بدترین سال از لحاظ حوادث فاجعه‌آمیز از لحاظ خسارت‌های اقتصادی بوده و از لحاظ خسارت‌های بیمه‌شده نیز یکی از بدترین سال‌ها به حساب می‌آید. با این وجود، توان سرمایه‌ای بیمه‌ غیرزندگی، چشمگیر بود. پیش‌بینی می‌شود که با توجه به فضای نامساعد اقتصادی، در سال ۲۰۱۲ میزان رشد کمتر شود. اگرچه نرخ حق بیمه‌ها در برخی بازارها در سال ۲۰۱۱ شروع به افزایش کرد، اما پیش‌بینی می‌شود که در سال ۲۰۱۲ جهت چرخه تنها در بازارهای خاصی کند و محدود شود.

نیرومندترین محرک نرخ نفوذ بیمه اموال، GDP سرانه است. در کشورهایی که اقتصاد آزاد با قوانین و ضوابط قوی دارند، بیمه از میزان نفوذ بالاتری نسبت به بقیه کشورها برخوردار است. اگرچه به دلیل تفاوت بین جوامع در مورد آگاهی و دانش نسبت به ریسک، میزان نفوذ بیمه اموال در یک کشور، ارتباط مستقیم با میزان مواجهه با حوادث فاجعه‌آمیز طبیعی ندارد؛ اما آگاهی از ریسک در تمام سطوح جامعه جهت ارتقای حمایت و حفاظت بیمه‌ای برای افراد ساکن در مناطق مستعد حوادث فاجعه‌آمیز لازم است.

بازار منفی بود. نرخ پایین بهره بر نتایج سرمایه‌گذاری بیمه‌گران زندگی تأثیرگذار بود. در سال ۲۰۱۲، رشد حق بیمه‌های زندگی در اقتصادهای توسعه‌یافته بسیار بطئی و آهسته خواهد بود. البته با توجه به انطباق بیمه‌گران چین و هند با مقررات جدید، پیش‌بینی می‌شود بازارهای نوظهور رشد خواهند داشت.

حق بیمه‌های جهانی غیرزندگی در سال ۲۰۱۱ رشد متوسطی معادل ۱/۹٪ داشتند. در بازارهای توسعه‌یافته، رکود آشکار در اروپا و رشد ضعیف در آمریکا در نیمه دوم سال باعث کاهش تقاضای بیمه شد. حق بیمه‌ها ۰/۰۵٪ رشد داشتند. رشد بازارهای نوظهور چشمگیر بود و حق بیمه‌های غیرزندگی در سطح دنیا در سال ۲۰۱۱ رشد متوسط ۱/۹ درصدی داشتند. در بازارهای توسعه‌یافته، رکود آشکار در اروپا و رشد ضعیف در آمریکا در نیمه دوم سال، تقاضای بیمه را کاهش داد. حق بیمه‌ها رشد ۰/۵ درصدی داشتند. رشد بازارهای نوظهور ۹/۱٪ بود که با وجود بالابودن این رقم، حاکی از کاهش رشد این بازارهاست. در مجموع، خسارت‌های عظیم حوادث فاجعه‌آمیز در سال ۲۰۱۱ منجر به زیان چشمگیر به دستاوردهای بیمه‌گران غیرزندگی شد.

افزایش داد، به‌ویژه در زمینه غذا و انرژی. هر چند با توجه به عوامل مختلف، توسعه اقتصادی کند شد (به ویژه در نیمه دوم سال). در ماه مارس، ژاپن از سونامی و زلزله‌های زیان‌بار آسیب دید. قطع برق و قطع زنجیره عرضه نه تنها باعث سوق دادن مجدد کشور به رکود شد، بلکه تأثیر منفی بر بهبود اقتصاد شکننده آمریکا داشت. کاهش تقاضای جهانی و بحران مجدد بدهی‌های حکومتی به ویژه سرایت آن به اقتصادهای تازه بهبود یافته کشورهای اروپایی نظیر اسپانیا و ایتالیا، نیز باعث کند شدن رشد اقتصاد اروپا شد. در مجموع در سال ۲۰۱۱ اقتصادهای توسعه یافته تنها ۱/۵٪ رشد داشتند، در حالی که این رقم در سال ۲۰۱۰، ۲/۸٪ بود. بازارهای نوظهور نیز نتوانستند به‌طور کامل از کساد بازارهای توسعه یافته رهایی پیدا کنند، به این دلیل که بازارهای نوظهور به میزان زیادی به صادرات وابسته‌اند. اگرچه مجموع رشد اقتصادی هنوز اندکی بالاتر از میانگین دهه قبل است اما در سال ۲۰۱۱ کندتر شد و به رقم ۵/۸٪ رسید (این رقم در سال ۲۰۱۰، ۶/۸٪ بود). اقتصاد چین همچنان دارای رشد بسیار بالای

چشم‌انداز اقتصادی در سال ۲۰۱۲ چالش برانگیز است. بحران اعتباری اروپا برای بیمه‌گران یک تهدید دیرپا محسوب می‌شود، زیرا ترانزنامه‌های هنگفت بیمه‌گران در معرض بدهی‌های حکومتی^۱ و بانک‌ها قرار دارد. افزایش قیمت نفت در آینده یا رکود اقتصاد چین نیز می‌تواند بر روند شکننده بهبود اقتصاد جهانی شوک وارد کند.

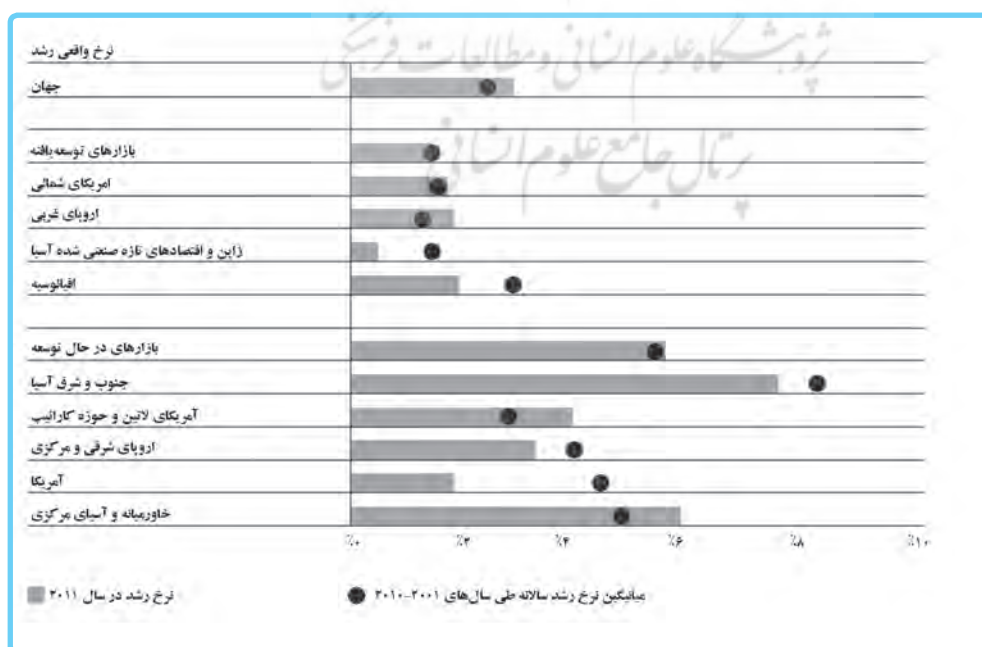
۱. اقتصاد جهانی: کم‌رنگ شدن بهبود اقتصادی

و کاهش شدید نرخ بهره

۱-۱. کم‌رنگ شدن بهبود اقتصادی در نیمه دوم سال ۲۰۱۱

رشد GDP واقعی جهانی از ۴/۱٪ به ۳/۲٪ در سال ۲۰۱۱ کاهش یافت. در نیمه اول سال ۲۰۱۱ بهبود اقتصاد جهانی با سرعتی نسبتاً خوب تداوم یافت. تمایل جهت‌گیری‌های کسب‌وکار و مصرف‌کنندگان مثبت بوده، گسترش اعتبار محدود شده، سود شرکت‌ها، به میزان بیشتری بهبود یافته و بانک‌ها شرایط اعطای وام را آسان‌تر کردند. بالا بودن تقاضای جهانی، قیمت کالاها را

نمودار ۲. رشد GDP واقعی بر حسب منطقه

نوظهور، نزدیک به روند پیش‌بینی شده یا بالاتر از آن بود. در نتیجه باعث تورم بیشتر شد. هر چند سیاست‌های انقباضی پولی در نیمه اول سال و کاهش رشد اقتصادی در نیمه دوم سال به کاهش فشار تورمی کمک کرد.

۱-۲. شرایط بازار سرمایه باعث بهبود موقعیت سرمایه‌ای بیمه‌گران شد اما بازگشت سرمایه‌گذاری را کاهش داد.

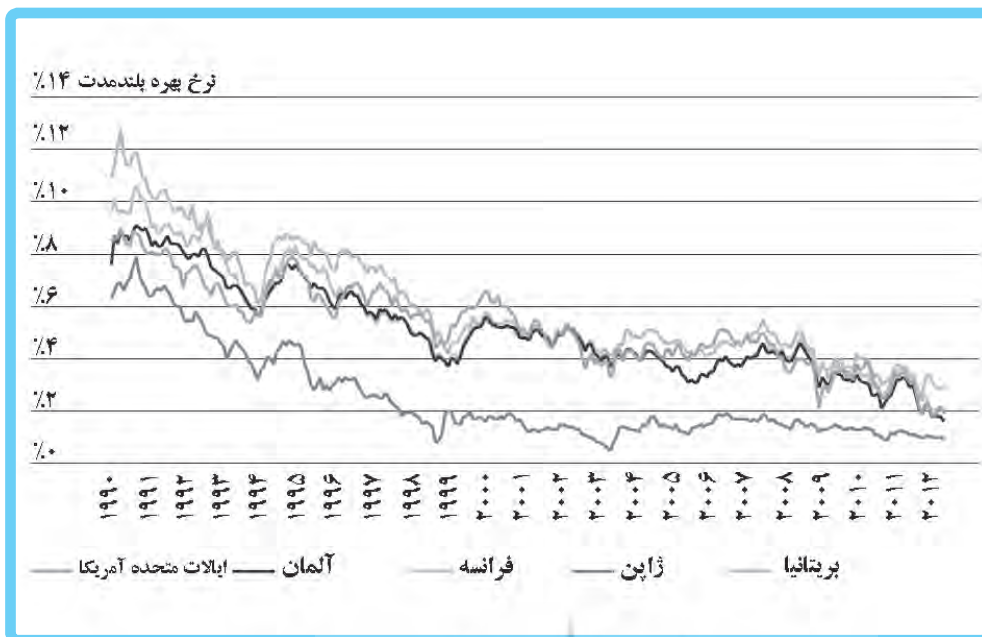
سیاست‌های انبساطی پولی در انتهای سال ۲۰۱۱، نرخ بهره بلندمدت را به سمت مقادیر پایین رهنمون ساخت و بازگشت سرمایه‌ی بیمه‌گران را کاهش داد. اگرچه نرخ‌های در حال سقوط بهره به وسیله افزایش ارزش دارتستان^۱ اوراق قرضه شرکت^۲ و اوراق قرضه دولتی^۳ موقعیت سرمایه‌ای بسیاری از شرکت‌های بیمه را تقویت کردند، اما این سود سرمایه‌ای^۴، در صورت افزایش نرخ بهره از بین خواهد رفت. هنوز نرخ بهره در همه مناطق، پایین نیست. از آنجایی که بحران اعتباری اروپا در حال حل شدن بود، نرخ بازده کل^۵ در ایتالیا، اسپانیا، ایرلند،

۱. Portfolio
 ۲. Corporate Bond
 ۳. Government Bond
 ۴. Capital Gain: سود تحقق‌یافته‌ای که از معاملات دارایی‌های سرمایه‌ای حاصل شده است.
 ۵. Yield: نرخ تنزیلی که ارزش فعلی جریان‌های منتظره پرداخت‌های آن بهره و اصل اوراق بهادار را مساوی قیمت باز آن می‌کند.

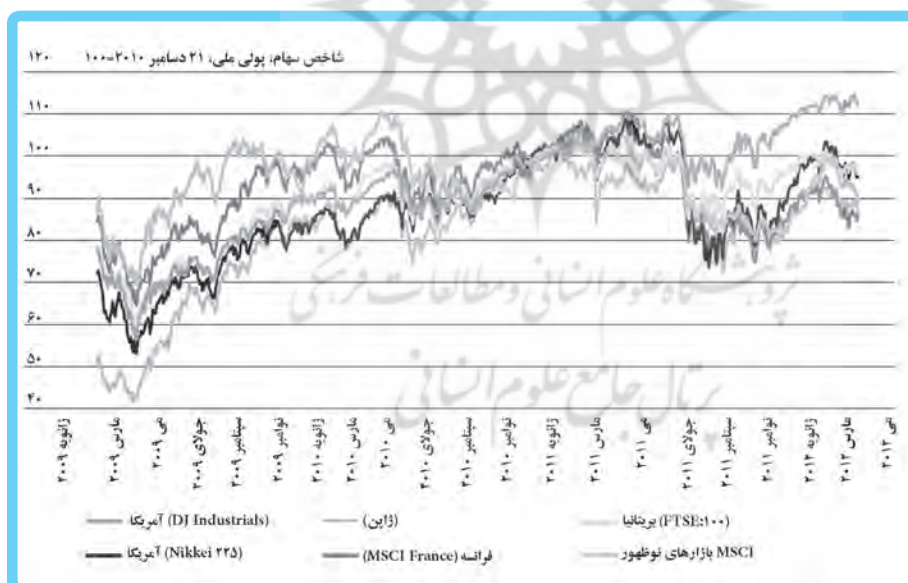
۹/۳ درصدی است و آمریکای لاتین هم دارای رشد ۴/۱ درصدی است که این رقم بالاتر از میانگین دهه گذشته این منطقه است. اقتصادهای خاورمیانه و آسیای مرکزی نیز بر موج خروشان قیمت نفت سوارند و رشد آنها نیز بالاتر از روند مورد انتظار بوده است. در مقابل رشد اقتصادهای اروپای شرقی و مرکزی، به دلیل تجارت و ارتباطات مالی زیاد با اروپای غربی پایین‌تر از روند مورد انتظار بوده است. در حالی که در اغلب کشورهای منطقه، آفریقا قابل توجه بوده اما به دلیل بحران سیاسی در مصر و فروپاشی اقتصاد کشور لیبی (که از لحاظ نفتی غنی است)، به دلیل سقوط نظام سیاسی این کشور، ارقام کلی رشد منطقه آفریقا ناامید کننده‌اند.

در اقتصادهای توسعه‌یافته، به دلیل سیاست‌های پولی انبساطی، عدم به‌کارگیری ظرفیت صنعتی و میزان بالای بیکاری، تورم نسبتاً پایین باقی ماند. کاهش رشد اقتصادی در نیمه دوم سال ۲۰۱۱ باعث مساعدتر شدن شرایط بازار کار شد، در نتیجه منجر به کاهش بیشتر ریسک‌های تورمی نیز شد. به دلیل افزایش قیمت‌های غذا و انرژی در نیمه اول سال ۲۰۱۱، تورم به یک عامل نگران‌کننده در بازارهای نوظهور تبدیل شد. همچنین رشد بازارهای

نمودار ۳. روند نزولی نرخ بازده کلی اوراق قرضه دولتی برای اقتصادهای توسعه یافته اصلی

نمودار ۴. عملکرد بازار سهام از سال ۲۰۰۹

توضیح:

- DJ Industrials: میانگین صنعتی داو جونز
- Nikkei 225: شاخص نیکی (بورس توکیو)
- Financial Times – Stock Exchange 100 (FISE 100) Stock Index: فوت سی (شاخص سهام ۱۰۰ فاینشیل تایمز)
- Dac3. (MSCI): شاخص داکس ۳۰ (شاخص موزون قیمت سهام ۳۰ شرکت برتر آلمان)
- Morgan Stanley Capital International: شاخص‌های سرمایه‌گذاری بین‌المللی مورگان استانلی

پرتغال و یونان افزایش یافت که منجر به فشار سرمایه‌ای برای بیمه‌گرانی شد که دادوستد زیادی با بازار این کشورها داشتند.

بازارهای اصلی سهام در نیمه اول ۲۰۱۱ دارای عملکرد قدرتمندی بودند اما در تابستان سال ۲۰۱۱ همراه با کندشدن رشد اقتصادهای توسعه‌یافته و گمانه‌زنی‌ها راجع به رکود اقتصادی مجدد، سقوط کردند. از آن تاریخ تا پایان سال ۲۰۱۱، بازارهای سهام بسیار آسیب‌پذیر باقی ماندند و تنها در ابتدای سال ۲۰۱۲ بهبود آنها آغاز شد و در مسیر رونق قرار گرفتند.

۱-۳ چشم‌انداز پیش‌رو:

با وجود رشد محدود، نرخ بهره پایین و بحران اعتباری اروپا به‌نظر می‌رسد، محیط اقتصادی برای بیمه‌گران در کشورهای توسعه‌یافته چالش‌برانگیز باقی خواهد ماند. اروپا تا اواخر سال ۲۰۱۲ در رکود باقی خواهد ماند و اگر

چه ایالات متحده آمریکا از رکورد جسته است، اما بهبود اقتصادی این کشور، کند و شکننده خواهد بود. ژاپن نیز از قدرتمندبودن واحد پول این کشور (ین)، زیان خواهد دید. در بازارهای نوظهور رشد احتمالاً قابل قبول و دارای پشتوانه باقی خواهد ماند، اما به‌نظر می‌رسد طی سال ۲۰۱۲ همراه با کاهش تقاضای جهانی، کند خواهد شد. اروپای شرقی و مرکزی با توجه به رابطه تنگاتنگ‌شان با اروپای غربی، از تأثیرات رکود اقتصادی مجدد بی‌نصیب نخواهند بود. در این ضمن به‌نظر می‌رسد آمریکای لاتین از افزایش قیمت کالاها و مصرف زیاد کالاهای داخلی سود خواهد برد. به دلیل کاهش رشد اقتصادی جهانی و متعاقب آن، کاهش تقاضای خارجی، کاهش رشد اقتصادهای نوظهور آسیا تداوم خواهد یافت. اگرچه مصرف داخلی کالاها کاهش نیافته و به‌نظر می‌رسد اهمیت خود را باز یابد. همچنین به‌نظر نمی‌رسد که نرخ

دارد) و کاهش شدید رشد اقتصادی چین است. قطع عرضه نفت ایران، لیبی، نیجریه، قیمت نفت برنت^۴ را از ۹۵ دلار آمریکا (در هر بشکه) در انتهای سال ۲۰۱۰ به ۱۰۵ دلار آمریکا در انتهای سال ۲۰۱۱ افزایش داده است. قیمت نفت در مارس سال ۲۰۱۲ تا ۱۲۵ دلار آمریکا نیز افزایش یافت. بالا ماندن قیمت نفت در مدتی مدید یا حتی افزایش قیمت آن در آینده می‌تواند به طور خاص بهبود اقتصادی ایالات متحده را با مشکل مواجه کند. در چین، تورم، عامل بالقوه مؤثر بر بخش اموال است و لازم است بدهی‌های فراوان دولت محلی به وسیله آمیزه‌ای از سیاست‌های مالی و پولی موازنه‌شده در فضایی با رشد اقتصادی کندتر مورد بررسی قرار گیرد.

منبع

Fan, I., Seiler, T. and Staib, D., 2012, World insurance in 2011, *Sigma*, no.3, Swiss Re Publication.

بهره در سال ۲۰۱۲ افزایش چشمگیری داشته باشد تا زمانی که انتظارات^۱ تورمی، به همین صورت باقی بماند محیط اقتصادی تقریباً راکد در اقتصادهای توسعه‌یافته و کندشدن رشد اقتصادی بازارهای نوظهور باعث تداوم حمایت از سیاست‌های تطبیق پولی^۲ خواهند شد و در نتیجه، نرخ‌های بهره پایین خواهند ماند.

بحران بدهی‌های حکومتی اروپا به‌عنوان یک ریسک مهم و اصلی باقی خواهد ماند. اگرچه نگرانی‌ها در مورد سقوط بازار کوتاه‌مدت^۳ مالی، کاهش یافته است، سیاست‌گذاران باید تدبیری جهت مناسب‌تر کردن فضای رشد و ترقی حوزه یورو در بلندمدت بیندیشند. این امر، مستلزم اصلاحات ساختاری و ارتقا و بهبود ضوابط مالی در تک تک کشورهای است که باید همراه با آن حاکمیت مالی و اقتصادی نیز در سطح اروپا ارتقا یابد، اگرچه اجرایی شدن چنین اصلاحات ساختاری از لحاظ سیاسی، چالش برانگیز بوده و مؤثر بودن آنها، مستلزم گذشت زمان است. پیش‌بینی می‌شود ریسک شکست‌های جدید بازار نیز بازارها را در آینده آسیب‌پذیر کند. دیگر ریسک‌های مهم چشم‌انداز اقتصادی شامل افزایش بیشتر قیمت نفت (قیمت نفت اکنون نیز در سطح بالایی قرار

۱. Expectations: دیدگاه‌ها درباره ارزش‌های آتی متغیرهای اقتصادی است.

۲. Accomodative Monetary Policy

۳. Near Term Market: بازار آینده نزدیک هم نامیده می‌شود.